

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Duh našega pokreta.

Krščansko socialistično delavstvo predstavlja danes veliko silo. Kako se ta sila uporabi, to je odvisno od onih, ki delavstvo vodijo, to je od krščanske socialistične inteligence. Ta ima danes veliko nalogo in odgovornost.

Voditelji krščanskega socializma so danes vsi iz pokreta samega, so zrastle iz krščanskosocialne miselnosti in v pokretu praktično delali. Tako mora ostati tudi v bodoče. V naš pokret ne sme nihče priti iz svojih namenov, iz kakšnih računov in iz nam čisto tujega sveta, ampak zgolj po gonu srca, iz popolnega prepričanja in čisto brez vsakega namena razum tega, da zanj dela.

Krščanski socializem kot ideja in pokret nam je vse, je vrhovni namen, kateremu je vse drugo podrejeno; osebe, ki v njem delajo, pa so le v njegovi službi, krščanski socializem sam pa ni v službi nikogar razum in službi božjega kraljestva na zemlji. V krščanskem socialističnem pokretu ni prostora za nobene osebne namene, težnje in račune, kvečjemu za osebno trpljenje in žrtve.

Treba pa je tudi vedeti, kaj je krščanski socializem. Krščanski socializem ni noben separatističen pokret, ampak je harmonično vsebovan v katoliškem pokretu celokupnega slovenskega ljudstva. Kot ideja je istoveten z idejo, ki preveča vse slovensko katoliško ljudstvo, kot pokret pa se obrača zlasti do delavstva, da ga postavi v eno fronto z vsemi ostalimi stani slovenskega ljudstva za uresničenje pravične, res krščanske, na medsebojni moralni in socialni vzajemnosti zgrajene družbe. Zato krščansko-socialni pokret ne ločuje, ne razdvaja, ne vleče na svojo stran, ampak združuje, okreplja in pomnožuje silo politično enotnega slovenskega krščanskega ljudstva. Po krščanskem socialističnem pokretu se slovenska ljudska stranka ojačuje, ako vsi ljudje in stanovi, ki jo tvorijo, svojo nalogo prav umevajo.

Ohraniti pravega duha v vsakem pokretu je njega najtežja, pa najvažnejša naloga, zlasti takrat, ko najbolj krepko raste in se razvija, kajti duh združbe, sebičnosti in postranskih namenov prav takrat najbolj deluje, kadar za dobro stvar najlepše kaže. Zato se morajo takrat dobri duhovi najbolj med seboj skleniti. Največ pažnje pa je treba posvetiti mladini, da jo k sebi privabimo, nase privežemo in vzgojimo v idealne, požrtvovalne in disciplinirane delavce. Mi moramo v popolnem in naglem prelomu s starim svetom vstopiti v popolnoma novega, otresti ves prah preteklosti s sebe in začeti uprav heroično dobo našega krščanskega socializma, ker čas to zahteva, to zahteva od nas Bog! Če bomo vsi trdno prepričani, da vršimo službo in poslanstvo od Njega, bodo izginile vse sence, vsa nesporazumjenja, vse težave, ki izhajajo iz nas samih! In kdo more bolj v tem duhu delati ko naša katoliška mladina!

V krščanski socializem in njega nadaljnji razvoj so uprte oči vseh. Veliko se od nas pričakuje, zato bodimo tega vredni. Od nas se pričakuje, da gradimo, od nas se pričakuje vzajemno delo in pa predvsem skrajna junaška požrtvovalnost za skupno stvar slovenskega ljudstva, za krščansko družbo, za one, ki so zapostavljeni, pa hočejo k luči. Bratje, stran pogled od vseh malenkosti, oči uprte edino v naš sveti cilj!

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

Političen pregled.

Vlada se z mrzlično naglico pripravlja na volitve. Spori, ki so že dolgo tleli v radikalni stranki, so dobili sedaj vidnega izraza: radikalni se cepijo. Najmočnejša skupina je Uzunovičeva, potem pridejo pašičevci in končno vukičevci, ki pa imajo v rokah vlado.

Aca Stanovjevič je sklical sejo glavnega odbora radikalne stranke. Ta naj bi obravnaval razmerje med vlado in radikalno stranko. Če se ne bo posrečilo radikalom, da bi se na seji glavnega odbora spravili, se bodo na teh volitvah razšli v tri stranke.

Glavni odbor radikalne stranke sestoji iz 25 članov. Od teh jih je 10 že umrlo. Pri seji, ki je bila v torek, je prisostvovalo 13 članov. Boža Maksimović ni bil navzoč. Na predlog starega Stanovjeviča so izvolili pet novih članov. Centrušaši (Uzunovičeva skupina radikalne stranke) so z izvolitvijo nezadovoljni, in pravijo, da sklepi glavnega odbora sploh nimajo veljave, ker ta odbor kakor je sedaj sestavljen, ni sklepčen. Tudi Vukičević se ne ozira na glavni odbor, ampak povsem svojevoljno postavlja kandidate. Gotovo je, da take notranje razprtije nujno vodijo radikalno stranko do razcepa. Nobena skupina se ne bo umakniti.

V Vojvodini in Bosni so se radikalni razcepili. Vložili bodo dvoje radikalnih list, eno vladni Vukičevići radikalni, drugo Maksimovićevi. Ravnotako bodo nastopili v Bosni, kjer bodo tudi pašičevci nastopili kot tretja samostojna radikalna lista.

Radičeva stranka gre narazen. Bivši minister dr. Šuperina, katerega je Radič pred kratkim izključil iz stranke, se je sedaj ostro postavil proti njemu in ga hoče za vsako ceno v javnosti naslikati takšnega, kakršen je v resnici: nesposobnega za vodstvo resne državne politike in za voditelja hrvatskega naroda. Šuperina obdoljuje Radiča, da je on kriv današnjega ponižujočega položaja Hrvatov v naši državi in da mora zato hrvatsko ljudstvo z njim obračunati.

Radič je imel že davnaj namen razširiti svojo stranko po vsej državi, tudi v južno Srbijo, in tako obkrožiti Belgrad in ga streti. Zato je poslal več svojih agitatorjev v Macedonijo. V Skoplju pa je naletel na odpor. Meščanstvo se je takoj po prihodu s kolodvora navalilo na radičevce tako, da so se morali takoj vrniti.

Hrvatske protiradičevske stranke so ustanovile Hrvatski blok, ki je v prvi vrsti namenjen boju Radičevi politiki. V bloku so Hrvatska federalistična seljačka stranka, katero vodijo dr. Trumbić, dr. Polić, dr. Žanić in dr. Bazala ter nekateri Radičevi odpadniki, dalje Hrvatska stranka prava, katero vodi dr. Ante Pavelić, tretja stranka je Hrvatski seljački republikanski savez, katero vodi Radičev odpadnik dr. Buč.

Z Albanijo se še vedno nismo poravnali. O sporu bo razpravljal svet Društva narodov, ki pa je svoje zasedanje prekinil in se bo najbrž razšel zaradi Rusije.

Po svetu.

TEŽKA POT ZBLIŽEVANJA MED FRANCIJO IN NEMČIJO.

Posvetovanja zunanjih ministrov v Ženevi ob priliki zborovanja Sveta Društva narodov v preteklem tednu so pokazala, da je pot sporazuma med Francijo in Nemčijo ponovno zadela na velike težkoče in da stoji mirovna politika, ki so jo začrtale države ob priliki posvetovanj v Locarnu, na težki poti. To dokazuje predvsem govor Poincareja, ki ga je imel ob priliki odkritja spomenika bivšim vojakom v Luneville. Poincare je v tem govoru podal kritiko nemške politike po vojni in napadel tudi Nemčijo,

češ da se Nemčija še ni odrekla Alzaciji in Loreni. Nemčija, je rekel, bo šele takrat dala svetu jamstvo, da resno hoče miru in da hoče zblížanja s Francijo, če se odpove Alzaciji, če bo v smislu sklepa veleposlaniške konference iz februarja 1927 izvedla reorganizacijo policije, razpustila različne vojaške organizacije, zaprla svoje arzenale, spremenila vojašnice v civilna poslopja in porušila vse utrdbe na vzhodu. To je jasen dokaz, da Poincare ne odobrava popolnoma politike svojega zunanjega ministra Brianda. S tem je postal očitnejši ta spor glede politike napram Nemčiji, ki je med Briandom in Poincarejem že dalje časa obstojal.

Zunanji minister nemške vlade dr. Stresemann bo z ozirom na nastop Poincareja podal stališče Nemčije v četrtek na svojem govoru v državnem zboru. Zatrjuje se, da Stresemann pri tem ne bo prikrival svetu, da se je latentna kriza v nemško-francoskih odnosih precej jasno pokazala. Spricho zelo zapletenega zunanjepolitičnega položaja bo to nesoglasje med Nemčijo in Francijo gotovo vse prej ko blažljivo vplivalo na razvoj bodočih dogodkov.

KONFERENCA ZA OMEJITEV OBOROŽEVANJA NA MORJU.

V ponedeljek se je pričela v Ženevi konferenca treh velesil: Združenih držav, Anglije in Japonske, da obravnava vprašanje glede omejitve oboroževanja na morju. To konferenco je predlagala Amerika, a sta na predlog pristali samo Anglija in Japonska, dočim sta Francija in Italija udeležbo odklonili. O posebnem uspehu te konference je težko upati, ker dosedaj o kakem enotnem stališču teh treh držav ni govora. Tudi ne gre pravzaprav za razoroževanje, marveč le za omejitev tekmovanja v oboroževanju med prizadetimi državami.

Svetovna gospodarska konferenca.

V majniku se je vršila v Ženevi svetovna gospodarska konferenca. Povzročila jo je svetovna, predvsem pa evropska gospodarska kriza. Evropa je izgubila svoje predvojne odjemalce vsled nepričakovanega gospodarskega razvoja v Ameriki, ki je preplavila sosedne trge s svojimi izdelki, pa tudi azijske države napredujejo s silnimi koraki. Poleg tega otežujejo nemoten razvoj evropskega gospodarstva razne carinske meje, s katerimi so se obdale vse države sveta, predvsem pa evropske. Posledica tega je zastoj in propad gospodarstva ter vedno večje množice brezposelnih. Taka armada je pa zelo neprijetna, ker obremenjuje državno gospodarstvo, pa tudi duševni proces teh brezposelnih mas se more razviti v oganj, ki bi imel težke in za sedanji kapitalistični družabni red usodepolne posledice.

Da so sklicale države svetovno gospodarsko konferenco in da so povabile na to konferenco tudi delavske zastopnike, ni bil nikakršen čin ljubezni, ampak pritisk sedanjih razmer.

Delavstvo postaja vedno važnejši činitelj v državah. Da se udeležuje potom svojih zastopnikov svetovnih konferenc, je koristno. Kajti na svetovnih konferencah se merijo najbistrejši duhovi. Delavstvo prodira polagoma potom takih stikov v svet, ki mu je bil dosedaj nedostopen. Delavstvo študira ta svet, spoznava njegove napake, pa tudi njegove vrline, delavstvo se vzgaja in uči ter zbira na ta način svoje čete, da jih postavi na odločilna mesta, kadar pride njegova ura.

Eno napako pa moramo takoj podčrtati. Pri takih prilikah bi moralo delavstvo nastopati čim bolj enotno, strankarski interesi bi morali biti podrejeni splošnim interesom. Rači moramo, da

prevladuje tak duh mase krščanskega delavstva. Težko nam je, da ne moremo kaj takega trditi o nasprotnikih. Na zadnji svetovni gospodarski konferenci so hoteli zastopniki socialističnih delavcev smatrati zastopnike krščanske strokovne internacionale kot del socialistične internacionale. Njeni zastopniki so podali tudi take izjave, ki so nosile v nekaterih točkah čisto socialistični značaj.

Umevno je, da bi bilo proti časti krščanske strokovne internacionale, če ne bi reagirale na tako postopanje, predvsem ker bi dobila konferenca utis, da so zastopani na njej le socialisti, ki so tudi govorili brez pooblastila v imenu vseh delavcev. Z ozirom na tak položaj so podali zastopniki krščanskih delavcev svojo posebno izjavo.

Ta izjava poudarja, da mora biti cilj svetovnega gospodarstva zadovoljitev resničnih potreb človeštva. Zdravo svetovno gospodarstvo pa se more razvijati le, če obstoja organizacija celokupne produkcije, trgovine in prometa, v kolikor se tičejo dobrin, katere se ustvarjajo za svetovni trg. V okviru tega cilja mora zasigurati pridelovanje vsakemu človeku, kateri je soudeležen pri tem pridelovanju, pravičen in zadosten delež na sadovih celega sveta. Ta nova ureditev svetovnega gospodarstva, v kateri bi bil človek središče vsega gospodarskega in socialnega življenja, pa se more doseči le na podlagi iskrenega in od zavesti za celokupnost prožetega sodelovanja vseh narodov in vseh gospodarskih edince.

Kot uvod za uveljavljenje takega gospodarstva bi se morale vpoštevati predvsem sledeče točke:

1. Trgovina in promet.

Umetne zapreke mednarodne izmenjave se morajo odstraniti. Nihče ne more namreč oporekati, da imajo te zapreke velik delež pri motenju gospodarskega življenja v zadnjih letih.

Države morajo potom medsebojnih gospodarskih pogodb ukiniti vse neredbe, ki se tičejo prepovedi uvoza in izvoza. Odprava carin bi se morala izvršiti polagoma v vseh gospodarskih panogah. Pri trgovinskih pogodbah bi se moralo v splošnem uvesti načelo, da imej tisti besedo, ki več in boljše nudi. Na vsak način se pa mora prenehati z nadaljnjim zviševanjem carin.

Podvzeti se morajo koraki, ki bodo jamčili za enako postopanje z domačinom in tujci, predvsem se pa morajo ukiniti vsi predpisi, ki otežujejo ali pa celo omejujejo osebno svobodno gibanje.

Istotako se morajo izdelati predpisi, ki določujejo stalno ali pa začasno nastanitev posameznih oseb.

Predpogoj za svetovno gospodarsko ozdravitev in s tem tudi za povzdig gospodarskega in socialnega položaja delavstva pa je v prvi vrsti, da se uredi in utrdijo valute ter devizni kurzi v vseh državah. (Dalej.)

Opozorilo brezposelnim delavcem.

Borza dela je dognala, da se zadnje čase nahajajo v celjskem okraju in v rudarskih revirjih agenti, ki zbirajo delavce za Belgijo, kljub temu, da v Belgiji brezposelnost stalno narašča, kar potrjuje razglas belgijskega konzulata v Ljubljani, ki ga brezposelnim naznaja kot svarilo, da ne nasedajo vabam brezvestnih agentov:

Število brezposelnih se veča tudi v Belgiji, zlasti v rudarski industriji. Zato je belgijska vlada svojim konzulatom prepovedala vidiranje potnih listov onim osebam, ki iščejo delo kot rudarji. Za vse ostale delavce, ki želijo potovati v Belgijo, pa velja, da si morajo predhodno preskrbeti od delodajalca v Bel-

giji potrdilo o sprejemu v delo, ki mora biti vidirano in legalizirano od pristojne politične oblasti. To potrdilo, zdravstveno spričevalo, npravnstveni list in dve fotografiji je treba poslati konzulatu v Ljubljani, ki zbrane podatke in listine predloži pristojnemu ministrstvu v Brusel, ki potem odloči, ali se prosilec dovoli dopotovanje v Belgijo.

Z ozirom na ta razglas svari Borza dela vse delavce, da ne nasedajo gori navedenim agentom in da se v slučaju, da se želijo izseliti v Belgijo ali kamorkoli, najprej informirajo pri Borzi dela, ali pa pri oblasteh.

Borza dela v Celju.

Davek na ročno delo in služkinje.

Do sedaj smo me služkinje mislile, da smo od vseh pozabljeni in da se nikdo za nas ne zmeni. V najnovejšem času pa se je nas spomnila celo davčna oblast ter nam je kot drugemu delavstvu naložila davek na naš trdo zaslužen skromni zaslužek. Pri vseh strokah delavstva je davek odmerjen od zasluzka osemurnega delavnika, ki ne presega dnevno nad 300 Din. Od nadurnega dela nihče ne plačuje davka. Le me hišnogospodinske uslužbenke smo brezpravna raja, zato za nas ne sme veljati določba, da bi se obdavčili zaslužek le za osem ur. Krivica, ki se nam godi v tem oziru, je velika.

Naše službene razmere se nikakor ne morejo istovetiti z razmerami industrijskega in obrtnega delavstva. Domače družinske razmere zahtevajo drugačen ustroj nego stroj in mehanika v tovarni. Tako je zaenkrat nemogoče preokreniti in skrajšati delavni čas in smo prisiljene na nadurno delo. Zato je nad vse krivično, da se od nas služkinj zahteva davek od celotnega zaslužka. Zategadelj je krivično, da se hoče obdavčiti tudi hrana in stanovanje, stanovanje se itak ne more računati, saj spimo navadno v slabih prostorih.

Finančni zakon določa, da se mora hrana ceniti najmanj 240 Din mesečno. Vprašam, kako mora ista finančna oblast, ki plačuje svojim državnim uslužbencem in uslužbenkam kot n. pr. tobačnim upokojenkam za hrano, stanovanje in druge potrebščine 200 Din mesečno, za nas pa določa najmanjšo vsoto samo za hrano 240 Din?

Dalje se imajo obdavčiti tudi naše spalnice. V prvi vrsti pogledjmo kakšne so. Mimogrede naj omenim, da so arhitekti, ki izdelujejo stavbene načrte, precej ozkosrčni in nedemokratični, da poselske sobe potisnejo v kak kot, ali pod stopnice, kamor nikdar ne posveti solnčni žarek ali dober zrak; in vsled pomanjkanja kisika dekle zjutraj bolj trudna vstane, kakor se poda k počitku. So poselske spalnice, ki stoje nekako v notranjosti poslopja, so nekatere brez oken, oziroma jih imajo pod stropom, skozi katere se vidi le strop drugega prostora. V današnji stanovanjski mizeriji je spalnica služkinje navadno tam, kjer se podnevi pere in kuha. Ležišča si

navadno vsako jutro in večer prenaša z enega prostora v drugega. V kakšni višini naj se to obdavči?

Prosimo slavno davčno oblast, naj vse to dobro prouči, in prišla bo do tega, da je naš zaslužek, preračunan na osemurno delo, tako majhen, da ga ni mogoče obdavčiti. Če je n. pr. pri zidarjih obdavčljiv le 300-kratni osemurni delavnik, zakaj naj se pri nas obdavči zaslužek za 365 krat po 16 ur. Tudi teh 65 dni, to je delo ob nedeljah in praznikih, so same nadure, ki se ne smejo obdavčiti.

Ko bi se hoteli merodajni faktori prav zainteresirati za poselske razmere, potem bi šele zvedeli za njih žalosten položaj. Seveda bi v tem oziru bilo potrebno zanimanje. Iz časopisov sem zvedela, da je statistični centralni urad v Budimpešti odredil štetje nastavlencev in služkinj. Te so dobile polo s 57 vprašanji, na katere morajo vestno odgovoriti. Poleg splošnih osebnih podat-

kov hoče urad tudi vedeti, kdaj ima služkinja na teden dopust, kdaj hoče zvečer spat, kje spi, ali sama ali z družino, ali ima zimsko suknjo, ali le ogrinjalo, koliko parov dobrih in koliko parov slabih čevljev ima, kolikokrat v mesecu se koplje, ali čita časopise stalno, ali le o priliki, kolikokrat gre v gledališče, v kino ali k drugim zabavam, ali uživa alkohol, pivo itd.?

Kakor vidimo, se v drugih državah oblasti zanimajo za služkinje, vendar se hočejo poprej natančno informirati, če so razmere za njih državljanke primerne. Sosedna Italija dela drugače: Tam imajo gospodarji plačevati davek, če hočejo služkinjo imeti.

Nad desetisoč nas je, in razmere so nas potisnile v tako apatijo, da ne čutimo ničesar več, če prav se nas od vseh strani izkorišča. Časa ni, preveč smo zaposlene, za druge se žrtvujemo, a same nase pozabljamo. Koliko časa še? Služkinja.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Strokov. zveza rudarjev skupina Trbovlje ima redno svoje sestanke vsak torek ob 4. uri popoldne na tajništvo na Vodeh. Tovariši, ne izostajajte in jih kolikor mogoče številno obiskujte.

Zagorje ob Savi. Od več rudarjev iz rudnika v Zagorju smo prejeli dopis, v katerem se rudarji ostro pritožujejo proti inženjerju Laporniku. Trboveljsko družbo opozarjamo, naj se zanima za razmere in preišče postopanje, ker se rudarji pritožujejo, da so na nekaterih odkopih vedno v veliki nevarnosti, da se rovi po streljanju premalo zračijo, da so proge v zelo slabem stanju, da mora delavec včasih pri enem vozičku porabiti nad eno uro, predno more oddati voziček drugemu delavcu. Zanemarjeni so kanali, voda se premalo odteka, tako da včasih rudarji gazijo vodo do kolena. Rudarji se z ozirom na take razmere pripravljajo, da odidejo na delo drugam, ako se razmere ne poboljšajo. Tu je treba napraviti red!

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz tajništva. Skupine se ponovno opozarjajo na redni letni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 26. junija ob 9. uri dopoldne v kleti Konzumnega društva, Kongresni trg 2, Ljubljana, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo načelstva, tajnika, blagajnika in nadzorstva; 3. reorganizacija JSZ; 4. slučajnosti. V slučaju, da se zbor ne bi zedinil na reorganizacijo v predlaganem načinu, se voli tudi nov odbor na običajni način. Skupine naj na občni zbor sigurno pošljejo potrebno število delegatov, kateri naj bodo polnomočno pooblašeni za slučaj važnejših sklepov.

Kleparji in inštalaterji. Pokrajinska zadruha kleparskih, inštalaterskih in kotlarskih mojstrov nas obvešča, da se bo vršila prihodnja vajeniška preizkušnja v petk dne 24. junija 1927 pri g. Lov-

rotu Pičmanu, kleparskemu in inštalaterskemu mojstru v Ljubljani, Streliška ulica 29. Vajeniške preizkušnje za zgoraj navedeno stroko se vršijo redno vsaki petek tretjega meseca v letu, torej še dvakrat in sicer 30. septembra in zadnja 30. decembra 1927. Gorenje objavljamo zato, ker k temi vajeniškimi preizkušnjami pošlje vsakokrat tudi organizacija kleparskih in inštalaterskih pomočnikov svojega zastopnika, ki je obenem član preizkuševalne komisije.

Zveza papirniškega delavstva.

Goričane. Že večkrat smo se v našem listu pritoževali nad zapostavljanjem in šikaniranjem našega delavstva. Toda, kar se dogaja zadnje čase, posebno na lesnem prostoru, presega že vse meje. Delavci, ki so že po 20—30 in še več let v tovarni in so bili že pod raznimi gospodarji in predstojniki, ne pomnijo enakega. Na omenjenem lesnem prostoru je bilo dosedaj vedno po deset in še več delavcev za razkladanje vagonov in druga dela. Zadnji čas, ko so začeli čistiti les, se je to število znižalo na pet. In gospodje namesto da bi vzeli nove delavce v tovarno, hočejo, da naredi omenjenih pet delavcev ravno toliko kot prej deset in še več. Zato hočejo, da delajo delavci po 10—12 ur in še več na dan ter jih priganjajo do skrajnosti. Ali ni krivica ubogega delavca, ki komaj toliko zasluži, da se more s svojo družino slabo, zelo slabo preživeti, ki ima že itak vse moči vsled slabe hrane izčrpane, tako izrabljati. To je le en slučaj, a navedli bi jih še lahko mnogo, a za enkrat naj zadostuje. Pozivamo merodajne faktorje, da se napravi red, in če primanjkuje delavcev, naj dobijo nove, saj jih je dandanes veliko brezposelnih. Usojamo si vprašati ravnateljstvo, od kdaj in od koga ima dovoljenje za tako protizakonito čezurno delo kot se dela zadnje čase. Bo treba tudi tu napraviti red. Kajti če ne bo reda in pravice, si

bo delavstvo samo poiskalo. Delavci, mi se pa trdno oprimo svoje organizacije, s katero smo si že priborili mnogo pravic in si jih bomo še, če bomo organizirani vsi do zadnjega. — Delavec.

Delavska zveza.

Zagorje ob Savi. V nedeljo je za naše delavstvo silno važen dan. Gre, kdo bo v bodoče gospodar naše občine in v koliko bodo upoštevane v občini delavske potrebe, ki so posebno pri nas pereče. Naša Delavska zveza, ki pri teh volitvah nastopa samostojno, pričakuje, da se naše delavstvo v polni meri zaveda važnosti občinskih volitev in da gre do zadnjega na volišče za zmago njene liste. S starim protidelavskim duhom v naši občini moramo enkrat za vselej obračunati. To pa bo mogoče le, ako zastavimo vse moči, da dobi čim več glasov naša Delavska zveza, ki kandidira na svoji listi ljudi iz naših lastnih vrst. Zato agitirajmo, da pride in odda svoj glas vsak naš tovariš in prijatelj! Naša skrinjica je zadnja. Vsi na delo!

Tedenske novice.

Volivni imeniki za državnoborske volitve so razgrnjeni v Ljubljani pri mestnem magistratu, na deželi pa pri okrajnih glavarstvih. Popravki volivnih imenika se smejo zahtevati do vstetega 30. junija 1927. Storitve svojo dolžnost in omogočite si volivno pravico!

Strokovna zveza javnih nameščencev v Ljubljani bo imela redni letni občni zbor dne 25. junija ob 8 zvečer v kleti 1. del. konz. društva, Kongresni trg 2. Člani, udeležite se polnoštevilno! — Odbor.

Izseljevanje v Kanado je ustavljeno. Izseljeniški komisariat v Zagrebu objavlja, da je kanadska vlada za daljšo dobo ustavila doseljjevanje v Kanado. Parobrodskoe družbe morajo vrniti naplačila.

Občinske volitve. Zadnjo nedeljo so se vršile občinske volitve v Celju, Kamniku, Novem mestu in Domžalah. Boj se je bil v glavnem proti SDS, ki je tudi izgubila svoje župane v Celju, Kamniku in v Domžalah. V Celju je dobila lista Združenih strank (SLS, radikalni in Nemci) 20 mandatov, SDS 10, socialistična stranka Jugoslavije 2 in Bernotovski 1. V Kamniku je dobila Združena lista 9 mandatov, SDS 8, SLS 7 in »lista okoličanov« 1 mandat. V Domžalah je dobila SLS 7 mandatov, Združena gospodarska lista 6, SDS 4 mandate. V Novem mestu je dobila Gospodarska lista 13 mandatov, SLS 7, radikalna lista 3, Zveza dela in reda 2 mandata.

Odkritje spomenika padlim pri sv. Petru v Ljubljani. V nedeljo dopoldne so odkrili spomenik 326 med svetovno vojno padlim šentpeterskim faranom v Ljubljani. Odkritje spomenika se je vršilo zelo svečano ob navzočnosti velike množice ljudstva. Slavnostni govor je imel g. kurat Bonač.

S. Montanus:

En primer iz ameriškega gospodarskega življenja.

V čikaški klavnici.

(Nadaljevanje.)

Sedaj pa pojdemo v klavnico za živino in ovce. Ta je v drugem poslopju. Ker je podrobna procedura slična oni pri klanju prašičev, hočemo pogledati le ono, kar je posebnega. Gledal sem ovce, kako so brez glasu romale iz smrtne staje, z glavo navzdol mimo klavca. On jim je porival nož v grla, kakor bi kdo na roko šival. Ker ima silno oster nož, ki tako rekoč sam notri leze, se pri zabodljaju nobena niti ne zgane. Menda se ji zdi, da jo samo malo posegeta za vratom. Šele ko je prepozno, se ji zbudi nagon samoobrane. Po kratkem otepanju se umiri za vedno. Mučno je to gledati. Človeku se milo stori, kakor bi gledal smrt nedolžnega. Klavec se je kajpada tega krvavega posla tako navadil, da ga z največjo hladnokrvnostjo in s tako mehnično sigurnostjo opravlja, da se med zabadanjem celo po gledavcih ozira.

Zaklanju sledi še do petdeset različ-

nih operacij različnih mož, predno pride razkosana ovca v ledenico. Spomina vredno je omeniti, kaj naredijo s kožo, ki se je še volna drži. Se razume da te ne zavržejo. Kože onih ovac, ki so bile ravno prej ostrižene, kakor tudi onih, ki imajo še kratko volno, pošljejo naravnost v strojarnico, kjer tiste s kratko volno z njo vred ustroje. Iz te kože delajo tople zimske jopiče, ki se v hudi in ostri zimi prav dobro priležijo in delavce na prostem marsikakega prehlajenja obvarujejo. Ako pa ovce niso bile ostrižene in imajo normalno dolgo volno, morajo njih kože v posebni oddelek, kjer jim umetno izločijo volno. Najprej kožo odnotraj namažejo z raztopino sodio-sulfada in apnom, kar ne koži in ne volni ne škoduje. Po preteku 24 ur gre volna proč kot zajčja dlaka in veliko bolj čista je kot ostrižena. Tako pridobljene volne tvrdka Swift ne zmeče vse na en kup, ampak je skrbno sortira po dolgoti, barvi in drugih lastnostih. V petdeset različnih kakovostnih stopenj ima razdeljeno. Tem primerna je kajpada tudi cena.

Nekam grandiozen je način pobijanja živine. Ko so živinčce na umeten način onesvestili, je dobi na »žlak« herkulični črnc. Z mogočno sekiro, namočeno v vreli vodi, zamahne in glava

se mu zvali pod noge. A ne mislite, da vsake četrte ure ena, temveč 250 na uro. Ni čuda, da je po eni uri neprestanega težkega dela potan, da od njega kaplja. Nato se za četrte ure vsede, nažge cigareto, potem pa zopet prime za sekiro in nadaljuje svoj gigantski posel. Njegova plača znaša kakih 30 Din našega denarja na uro. Ko je živinčce obglavljeno, se avtomatično odpre grob in je požre. Klanje se namreč vrši zgoraj v prvem nadstropju. Od tam se zvali v spodnje prostore, kjer čakajo mesarji na svoje delo. Jaz sem se nemalo prestrašil, ko sem za kulisami čul ta padec, misleč, da se je kaka nesreča zgodila. Naenkrat pa se avtomatično odpre neka zatvornica in orjaški vol brez glave se zaval pred njeno odprtino, v zadnjih »cugih«. Tam je dobil okove na zadnji nogi, stopil v »aeroplan« in poletel med mesarje, ki so se spravili nanj kakor muhe na mršavega konja, dokler ga niso spravili na »nič«. V 35 minutah je bil brez glave, brez kože, brez spodnjih delov nog in brez drobja. Takega so mesarji oddali umivavcem. Ti so hodili okrog njega z avtomatičnimi brizgalnami in ga zunaj in znotraj temeljito izprali in očistili. Iz njih rok so ga sprejeli bri-sači, ki so ga s snažnimi belimi platne-

nimi kosi osušili. Potem je bil oddan v hladilnico.

Hladilnica je nekaj drugega kot ledenica. Kar je v hladilnici, ne zmrzne, kakor v ledenici, ker je temperatura v hladilnicah nad ničlo. V hladilnicah ne vidiš nikjer niti koščka ledu, vendar se o sv. Jakobu, ko je zunaj najbolj moreča vročina, treseš mraza. Če ne boš šel s pospešenimi koraki skozi, znaš ujeti kako pljučnico. Kaj jih dela tako mrzle. Ako se mimohite ozreš malo naokoli, boš videl ob stenah debele železne cevi. Potiplji teh eno, pa boš vedel odkod prihaja ta mraz. Po teh ceveh, ki so amonizirane (amonijak), kroži ledeno mrzla solna raztopina, kar vsrka vso zračno toplino dotičnega prostora vase, vendar ne v toliko, da bi zmrzovalo. To je ena prednost hladilnic pred ledenicami. Druga je pa ta, da so hladilnice lahko odprte, medtem ko ledenice ne smejo biti, sicer se led prehitro taja. Zrak in hlad nekaj stopinj nad zmrzliščem ohraniti meso lepo sveže, kakor prvi dan potem, ko je bila žival zaklana. Tako se vzdrži ne samo par dni, ampak cela dva do tri tedne. Se razume, da je to radi neenakega sprotnega konsuma velikega pomena. Če krajevni mesarji ob izrednih prilikah potrebujejo kake večje zaloge, jo imajo vedno na

Za dr. Peričev spomenik so darovali: po 100 Din: Rude in kovine d. z. o. z., dr. Vladimir Ravnihar, inž. Vl. Remec, Avgust Jenko; po 50 Din: Karel Schweiger, I. Malnar, Drago Schwab, dr. Viljem Krejči, Ivan Lupše, jezuitski kolegi, Ivan Zrimšek; po 30 Din: dr. Josip Regali, C. Kandušar, Fran Lavtižar; po 25 Din: Karel Vokač, Karel Krištofič, Evgen Gutman, Josip Hafner, Fr. Gombač; po 20 Din: Kamilo Mibič, dr. Aleksander Grobelnik, Karel Tekavčič, dr. Fran Perne, Martin Ban, inž. Rado Lah, inž. I. Petrič; po 15 Din: dr. Gašper Pekle; po 10 Din: Ivan Aleš, Fr. Tesnar, Ivo Volcanšek, Viktor Meden, Jože Sedmak, Ivan Čoker, Vinko Stegnar, Peter Lesjak, Josip Zupančič, Fr. Kovač, Mihael Žerjal; Zorjan, Škerlj, Jugovec in Berdajs, uradniki OUZD skupaj 35 Din.

Utonil v Savi. V Savi pri Tomačevem pod Ljubljano je v soboto popoldne utonil učiteljčnik 19 letni Vladimir Tomc, sin uradnika OUZD g. Josipa Tomca.

Zrtev brezposelnosti. V ljubljanski Zvezdi je na klopi pod kostanji sedel brezposelni delavec Alojz Butolen. Nenadoma so ga obšle slabosti in nezavestno se je zgrudil na tla in se poškodoval pri padcu na glavi. Mimoidoči so mu nudili prvo pomoč, močili so ga z vodo in drgnili z jesihiom, toda brez uspeha. Po preteku kake pol ure so ga z rešilnim vozom odpeljali v bolnico.

Delavec zasulo. Pri kopanju peska se je v Lescah smrtno ponesrečil delavec Alojz Čimžar. Odtrgala se je večja plast zemlje in ga do vratu zasula.

Modras jo je pičil. V Trbovljah sta šli preteklo nedeljo brat borovnice v gozd pod Podmejo 10-letna Janežič Leopoldina in njena tovarišica Guna, prva hči rudarja, druga hči strojevodje iz Pauerjeve kolonije. Naenkrat začuti Janežičeva neko hipno bolečino v desni nogi, se zagradi zanj in že omahne. Ker je Leopoldina omedlevala in je noga postajala druge barve, je Guna takoj vedela, da jo je pičila kača. Zadelja jo je na rame in jo po težkem naporu okoli pol dveh popoldne prinesla na travo pred hišo, kjer stanejo nadredar Grosar. Ta je Janežičevi nudil prvo pomoč. Ranjenko so z avtom gasilnega društva odpeljali v bolnico.

Primer bede železniških uslužbenec. Zalostno sliko, kako se godi danes železniškim službenecem, kaže naslednji primer: Progovni delavec P. V. v Prevaljah se je vsled slabosti in gladi zgrudil pri delu nezavesten. Vsled premalega zaslužka si ni mogel privoščiti dovoljne hrane. Skrbeti mora za bolno ženo in tri nedorasle otroke, dobiva pa le 280 Din plače na mesec! Od tega plača za stanovanje in mleko 10 Din, tako, da mu ostane za prehrano celokupne družine le še 100 Din na mesec. In s tem se naj preživi in oblači pet ljudi! — Ta primer zadostuje brez komentarja.

Nesreča z granato. V Zgornji Sušici v občini Bizelsko sta med pospravljanjem v podstrešju domače hiše našla

brata Vinko in Alojz Šusteršič v za-boju granato kalibra 7.5 cm, katero je prinesel njun pokojni oče kot spomin iz fronte domov. Vinko, katere nevarnost granate ni poznal, se je z njo igral na prostem pred hišo in jo tudi metal po tleh. Nenadoma je granata z močno detonacijo eksplodirala. Po detonaciji je ležal Vinko Šusteršič z razmesarjenim desnim licem v svoji krvi na tleh, dočim se njegovemu bratu ni nič zgodilo. Vsled zračnega pritiska so na domači hiši popokale šipe in tudi del strehe je bil dvignjen v zrak. Drobec granate so se razleteli daleč naokoli med prestrašene delavce na polju in v vinogradu. Poškodovani Vinko je bil takoj prepeljan v bolnico v Brežice.

Nesreča pri procesiji v Splitu. Ob pri-liki procesije sv. Rešnjega Telesa se je pripetila v Splitu nesreča. Konji nekega kmeta so se splašili ter zdirjali med vojaške godbenike. Trije godbeniki in policijski stražnik, ki je hotel konje za-držati, so bili ranjeni. Končno se je po-srečilo občinstvu splasene konje ustavi-ti, nakar se je procesija nadaljevala.

Krvava procesija. V Dugopolju na Hrvatskem so se med procesijo kmetje sprli. Izvlekli so nože in se začeli klati, nekateri pa so kamenje metali v svoje nasprotnike. En kmet je dobil težke poškodbe na glavi, enemu so razparali trebuh, več drugih pa je dobilo manjše poškodbe in rane. Lepa procesija.

Delavec pri delu oslepel. Delavec Popović je bil zaposlen v nekem kamno-lomu pri Podgorici pri polaganju min. Te dni mu je ena od min predčasno eksplodirala. Pri tem je delavec na obe očesi oslepel. Ponesrečenec ima ženo in več otrok.

Velika železniška nesreča pri Osi-jeku. V nedeljo je pri postaji Kravica, 5 km od Osijeka, skočil s tira brzovlak. Pri tem so se stroj in 4 vagoni prevrnili ter se deloma zarili drug v drugega. Sedem potnikov je bilo težko ranjenih. Težke poškodbe sta dobila tudi stroje-vodja in kurjač.

Belgrad zgradi plinarno. Belgrajska občina je sklenila, da zgradi lastno plinarno, ki bo dajala plin vsem zasebni-kom in industrijskim podjetjem. Konce-sijo je dobila inozemska tvrdka.

Izvoz našega tobaka na Poljsko. Med upravo državnih monopolov in poljsko tobačno režijo je bila sklenjena pogod-ba, na podlagi katere se izvozi prihod-nji mesec iz naše države na Poljsko 2.000.000 kg tobaka iz leta 1924. V teku so pogajanja za sklenitev pogodbe, po kateri naj bi prevzemala Poljska 30% cele nadprodukcije tobaka.

Krvavo preganjanje katoličanov v Mehiki. Tajništvo komisije meksikan-

OBLEKE IN PLAŠČE
LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH
CENAH DOBITE PRI
JOS. ROJINA, LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 3.

celo leto na ledu čaka, da bo kdo prišel in ga spoznal za svojega sorodnika ali znanca.

S tem, da tvrdka svoje blago do raz-voza oz. izvoza ohrani v neoporečnem stanju, se pa ona ne zadovolji. Njena skrb gre še dalje. Ona hoče, da je v takem stanju tudi odjemalci dobe, vsaj mesarji, ki je na drobno prodajajo. Da bi se nihče teh ne mogel pritoževati, češ nesnažno ali celo pokvarjeno meso mi pošiljate, strogo nadzira razvoz in izvoz. Njeni refrigeratorji in tovorni avtomobili morajo biti vedno skrajno čisti. Po vsaki dnevni uporabi se z vrelo vodo opero in razkužijo. Da v to dolo-čeno delavstvo ne zanemari ali po-vršno ne opravi svoje dolžnosti, tvrdki-ni in državni organi prevozila večkrat nadzorujejo. Zanikerni delavci so takoj odpuščeni. Država se zaveda, da je nje-na dolžnost, skrbeti za javno zdravje, tvrdka tudi ve, da je njen procvit odvi-sen od zadovoljstva odjemalcev. Če jih ona ne bo zadovoljila, se bo kmalu po-javil kak konkurent. Po takem velikem in vedno procvitajočem »businessu« se marsikateremu sline cede, četudi ni vsak Gustav Swift. (Dalje prihodnjic.)

Agitirajte za „Pravico“!

skih škofov v Rimu je iz Meksike spre-jelo naslednje informacije o preganjanju, ki so ga deležni meksikanski katoli-čani: V mestu Tebuca je bil mlad kato-ličan pribit na križ in nato ustreljen. V Guadalaju so nekega duhovnika polili s petrolejem in zažgali. V mestu Meksiko so vrgli v ječo Tlatelolco 17 duhov-nikov. Odtod so jih prepeljali na poko-pališče Dolores, kjer so jih postavili na rob groba ter jih ustrelili. Nekateri njih so še žive pokopali. Pri tem strašnem prizoru je eden grobarjev zblaznel.

Knjižnica prosvetnega odseka Delav-ske zbornice v maju. Maja meseca je ob-iskalo knjižnico prosvetnega odseka De-lavske zbornice v Ljubljani 320 ljudi in si je izposodilo 625 knjig, od teh 416 slo-venskih, 187 nemških, 22 hrvaških, po vsebini 530 leposlovnih in 95 znanstve-nih. Dohodkov je bilo 900 Din. Na novo se je vpisalo 26 ljudi. To znači napram aprilu napredek, ki ga je pripisovati na-kupu novih knjig in ureditvi izložbe v oknih, ki je opomnila marsikaterega na knjižnico. Število nemških izposojenih knjig se dviguje, odkar naroča knjiž-nica tudi nemške nove leposlovne knjige.

Društvo diplomiranih babic. Na dru-štvo prihajajo dan za dnevom klici po pomoči, tako da bi potrebovalo uradni-ka, da pri nas uraduje ter se za naše pravice poteguje. Članica T. Z. z Do-lenjskega nam med drugim našteva, da je imela v enem letu 9 porodov, ka-tere je morala vsled revščine strank brezplačno oskrbeti. Občina, na katero se je obrnila s prošnjo, da ji vsaj delo-ma izplača za revne porodnice, ji je kratkoma vsako odškodnino odklonila. Ta članica ima tri nedorasle otroke in je vsled prehudega dela in skrbi boleha in vsled tega prosi društvo za podporo. Društvo bi takim našim tovarišicam zelo rado pomagalo, če bi imelo za to po-trebnih sredstev. Toda članarina je ko-maj zadostna za delovanje. Podporni sklad pa je po pravilih tri leta nedotak-ljiv in šele potem se more po natančnih predpisih z njim razpolagati in to le za redno plačujoče. One, ki niso pri pod-pornem skladu, sploh ne smejo računati na kakšno pomoč. Neka babica iz litijskega okraja nam obljubljuje, da bo pri-stopila kot članica, kadar bomo odpra-vile mazačke. Če hočemo kaj doseči in biti složne, tedaj je dolžnost vsake, da se tega zaveda in pristopi k društvu ter pomaga skupno do zaželenega cilja. Članico M. M. z Notranjskega prosimo, da nam sporoči, od katere bolniške bla-gajne prejema za slučaj poroda svoj ho-norar, da se zamoremo tozadevno infor-mirati. Za ta slučaj naj nam pošlje v pismu znamke. V prihodnjic odgovori-mo drugim članicam na njihova pisma.

Dopisi.

Trbovlje. Na dnevnem kopu »Dober-na« imajo delavci na etažah takoi-me-novane »banke« za pitno vodo. Higieni-čno bi se morale te posode, ki so iz lesa, redno čistiti. Čisto naravno je, če pod-jetje za to ne polaga nobene ali pre-malo važnosti, da bi se te posode redno in temeljito čistile, da se osmrade in se človeku gnusi piti iz njih, mora pa piti, da si ogasi žejo. To je vsekakor škod-ljivo in nevarno za okuženje. Dolžnost podjetja je, da drži imenovane posode v največji čistoti, ker se lahko zopet po-javi kaka epidemija.

Tržič. 15. t. m. so se vlagale pri okraj-nem glavarstvu v Kranju kandidatne li-ste za občinske volitve. Skrinjice bodo po sledečem redu: prva SDS, druga De-lavska zveza, tretja Obrtna zveza in če-rtta bo socialistična. V borbo za prvo skrinjico so samostojni demokrati po-slali samega g. občinskega tajnika, ka-teri je vedno izvršil poverjeno mu na-logo. — Na praznik sv. Reš. Telesa je bil lep in velik pogreb Lovra Pogačar-ja. Bil je dober čevljarski mojster, po-vsod priljubljen in značajan mož. Starost in delo za vsakdanji kruh sta mu nako-pala težko in mučno bolezen, kateri je podlegel. Tržičanom bo ostal še dolgo v spominu. N. v m. p.

Hudajama pri Laškem. Težko je bil poškodovan v tukašnjem rudniku na praznik sv. Rešnjega Telesa rudar Groč Tomaž, star 53 let. Med delom v jasku (šahu) se je usula na njega ve-lika plast porfirja (materijala podobna apnenec), ga zbila in se vsula na njega. Zlomilo mu je obe nogi, dvojce reber ter ima veliko rano tudi na glavi. Dvomljivo je, da ostane pri življenju.

Vsekakor pa ne bo več zmožen za težko delo. Vse praznuje ob tako velikih praznikih, rudar pa mora delati, če ne gre na delo, se kaznuje. Omenjeno bo-di, da so ga dobili iz jame šele po dveh urah, nakar ga je obvezal zdravnik in so ga z avtomobilom prepeljali v celjsko bolnico.

Laško. Naročniki »Pravice« se prito-žujejo, da ne prejemaajo redno lista in tudi drugih pošilk ne. Zgodilo se je, da je naslovljenec dobil važno pošilja-tev šele po enem tednu. Naše priprosto ljudstvo je potrpežljivo, toda tak nered mu preseda. Kdaj se bo začelo redno donajanje poštnih pošiljatev v Laški okolici?

Krekova mladina.

Krekovec podružnic Ljubljana, ljub-ljanski Grad, Moste in Vič! V nedeljo dne 26. junija imamo ob šestih zjutraj na Rožniku sveto mašo. Sodeluje pevski zbor ljubljanske podružnice. Po maši prijateljski sestanek. Dolžnost Krekov-cev je, da pridejo ob vsakem vremenu na Rožnik, naše prijatelje pa vabimo, da tudi oni pridejo med nas.

Krekova mladina Ljubljana. V petek dne 24. junija ob 8 zvečer bo predaval v naših prostorih g. prof. Dolenec. To-variši, tovarišice: točnost in polnoštev-ilnost!

Razno.

Pokvarjen sladoled. V Bečkereku je obolelo nad 600 oseb za pokvarjenim sladoledom. Zdravniki so mislili, da gre za novo nalezljivo bolezen, končno so pa dognali, da je to zastrupljenje s po-kvarjenim sladoledom.

Navidezno mrtev. 19 letni sin nekega kmeta pri Augsburgu se je ves raz-gret šel kopat. Vsled tega je težko obo-lel, in smrtnonevarno bolnega so pre-peljali v bolnico v Augsburgu. Tu se je njegovo stanje vedno slabšalo, dokler niso zdravniki ugotovili smrti. Položili so ga na mrtvaški oder v mrtvašnici, kjer je ležal dva dni. Tu so končno pra-vočasno opazili, da je fant le navidezno mrtev. Prepeljali so ga nazaj v bolnico.

Povišanje plač uradnikom. S prvim julijem bodo vsem nemškim državnim nameščencem povišane plače.

Zaščita najemnikov v Italiji. Italijan-ski ministrski svet je sprejel zakonsko odredbo, ki določa med drugim, da na-jemnina v mestih ne sme presegati šti-rikratnega predvojnega zneska in sicer tudi ne v slučaju posebne pogodbe, niti v slučaju, če so v stanovanju podnajem-niki.

Povprečna plača delavca v angleški motorni industriji je 79 in pol šilinga tedensko t. j. 1108 Din.

Od jarca do suknje v enem dnevu. Neka kanadska tovarna za predelavanje volne je napravila poskušnjo, v kolikem času je mogoče izdelati iz volne izgotov-ljen suknjič. Ob 5. uri zjutraj so jarca ostrigili in že pol ure potem je bila volna oprana in pobarvana. V nekaj urah je bila volna predelana v blago in že je stal krojač s škarpami v roki priprav-ljen, da ureže suknjo. V par urah je bila suknja gotova in naložili so jo v aeroplan ter prepeljali v Quebec, kjer je bila razstava, tako da je zvečer ob 7. uri ondotni guverner oblekel suknjo, katero je zjutraj imel še jarec na sebi.

Brezposelnost na Angleškem. Dne 23. maja je bilo na Angleškem brezpo-selnih 985.000 oseb. V enem tednu je narastlo število brezposelnih za 7325 oseb.

Vrednost človeškega telesa. V Lon-donu je imel znani medicinec Allan Craig predavanje o vrednosti človeškega telesa. Allan Craig pravi, da je izra-čunal, da predstavlja človeško telo prav minimalno vrednost. Po njegovih raču-nih bi bilo vredno človeško telo komaj 6 angleških šilingov. Telo odraslega člo-veka vsebuje količino sladkorja, ki bi se jo lahko spravilo v malo sladkornico. Z apnom, ki ga vsebuje človeški orga-nizem, bi se lahko pobelila srednje ve-lika omara. Iz železa bi se dal mogoče skovati žebelj. Glavni sestavni del člo-veškega telesa je voda. Iz fosforja bi se dalo napraviti 8 do 10 žveplenk. Če bi hotel kdo nakupiti vse te snovi v nave-denih količinah, bi moral plačati zanje kvečjemu 4 angl. šilinge. Vrednost ma-teriala vseh na naši zemlji živečih ljudi predstavlja po računih Craiga vrednost

Najboljše in zato najceneje

kupite samo pri
Josipu Petelinc v Ljubljani

nogavice, rokavice, kravate, modno blago, volno, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, toaletno blago, galanterijo, nahrbtnike, razne trakove, gumbje in lišp.

Na veliko!

Na malo!

premoženja srednjevelike londonske banke.

Čudovito jezero. Našo deželo krasijo vodna jezera, v že itak bogati Ameriki pa so pred nedavnim časom odkrili živovsrebrno jezero v visokih mehiških gorah. Površina tega jezera znaša tri hektarje in je globoko 6 do 8 čevljev. Nastalo je na ta način, da se je vsled vulkanske delovanja ondodnega gorovja izločilo živo srebro in rude in se steklo počasi v dolinico in jo je napolnilo. Ker pa je kraj zelo težko dostopen, mislijo podjetni Amerikanci zgraditi rov, po katerem naj bi teklo živo srebro v dolino. Najbolj zanimivo pa je to, da so za to jezero vedeli domačini Indijanci, o čemur pa niso belokozcem ničesar povedali.

Obrekovalec.

V Arabiji — tako pripovedujejo učne knjige — bi imel biti neki človek obešen in veliko ljudstva se je zbralo na morišču, da to vidi. Cesar je pa opa-

zoval prizor od daleč pri oknu svoje palače.

Ubogi grešnik je plakal, vpil in prosil, naj ga puste pri življenju.

Cesar vpraša velikega vezirja:

»Kaj pa kriči ta mož? Kaj pa pravi?« — In veliki vezir, ki je obsojenca smrtno sovražil, je odgovoril:

»Veličanstvo! Ta ničvrednež te nezasišano psuje; pravi, da si tiran, krvnik, zločinec pred Bogom in da je doba tvojega vladanja doba sramote.«

Cesar se zdrzne, namrši obrvi in grozeče spregovori:

»Te strašne obdolžitve slišati, bi mi bilo prihranjeno, če bi ne bilo tebe, nizkotnega obrekovalca. Oni mož me ni razžalil — ker ga nisem slišal. Ti pa si me globoko ranil s sramotilnimi besedami, ki si jih vpričo mene izgovoril. Zato bi bilo pravično, da se oni mož izpusti in da ti visi na zanki, ki je njemu namenjena.«

In tako se je tudi zgodilo.

Od tega dne pravijo Arabci: »Psuje me ta, ki mi psovke donša.«

Za žene in dekleta.

Nekaj o kanarčkih. Kanarčki haremci so zelo občutljivi, nečist zrak, prah, dim ali preprih mu povzroči hripavost. Sveža mrzla voda učinkuje na nežni ustroj glasilk in dihalnih organov tako slabo, da težko oboli na dihalih. Voda naj ostane, posebno v zimskem času, vsaj eno do dve uri v sobi, preden se vloži v kletko. Premrzla voda povzroča tudi želodčne in črevesne bolezni. Prvi

zgodaj, da so ptiči zdravi, je pravilno krmljenje. V prodajalnah dobiš navadno že pripravljeno krmo, mešanico raznih semen pod imenom »krma za kanarčke«. Sladkosnedeži pa izredno ugaja sladkorček, dateljček, suh ali v mleku namočen prepečenec, ne brani se pa tudi trdo kuhanega jajčka. Konoplja je zelo redilna, zato je priporočljiva le za vsled bolezni oslabele rekonvalescente. Zdravim pevcem pa ni pokladati konoplje, ki povzroča hripavost in odebeljenje. Kanarčki vseh vrst radi jedo zeleno kresnico, kurja čreva in liste salate. Mokra, prepogostokrat dana zelenjava povzroča grizo, nasprotno pa leči tudi zaprtje. Hruške in jabolka so tudi zdrava hrana. Drobec sepe (Casa sepija), ki jo kupiš v drogeriji ali lekarni, naj kanarčku nikar ne manjka. Kanarček navadno živi 10 do 12 let, učka pa pri primerni hrani in dobri postrežbi tudi dvajset let.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1349 Din, za 100 lir 316.75 dinarjev, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

A. & E. Skaberne

LJUBLJANA — Mestni trg.

Cefir za srajce in bluze — moški in ženski šofri v veliki izbiri!

CENE ZELO UGODNE!

V gostilni. Gost: Natakari, pri vas so prti vsak dan bolj umazani. — Natakari: Pa to je vendar povsem naravno.

ŠTAMPILJE

PEČATI

ETIKETE

SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 13.

Ni nameravala. Sodnik: »Vi ste s tako silo zamahnili s stolom po svojem možu, da se je stol razletel.« Obtožena soproga: »Gospod sodnik, to je bil zgolj nesrečen slučaj.« Sodnik: »Torej niste nameravali zadeti vašega moža?« — Žena: »Pač! Toda stola nisem nameravala razbiti!«

Kravate

v največji izbiri — najnovejši in najlepši vzorci

F. & M. Rozman, Ljubljana
Židovska ulica 7.

Jernej Ložar — Ljubljana
Sv. Petra cesta 20

priporoča vse vrste obleke za gospode in dečke: najcenejše, nepremočljive dežne plašče, Hubertus-plašče in pelerine iz tirolskega lodna, delavske in dr. modne sportne obleke, srajce, ovratnike itd.

Konkurenčne cene!

Postrežba točna!

L. MIKUŽ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 15

DEŽNIKI in SOLNČNIKI!

NA MALO

NA VELIKO

USTANOVLJENO L. 1839.

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L' Ermite:

34

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Med oba možka pade molk, molk, ki obda jasno opredeljeni problem, kateremu ne vidi ne eden ne drugi razrešitve.

»Mislite-li, da bi me mogla ljubiti?«

»Ne vem...«

»Saj ima vendar srce!«

»Gotovo...«

»Potrebo po ljubezni!«

»Kdo na zemlji, moj ubogi prijatelj, nima potrebe po ljubezni?«

»Zakaj bi torej odbijala mojo? Vi me poznate, gospod župnik. Bil sem velik norec. Stara zgodba! Metel sem to, kar sem imenoval svoje srce, vsem trgovkam z zabavo. Mislil sem, da je bilo to moje srce... K sreči to ni bilo ono! Našel sem zopet to srce nedotaknjeno pod vsem večerajšnjim blatom. Danes poznam njegovo vrednost in čuvam ga z vso budnostjo, da ga predam v roke tisti, ki jo ljubim. Z vami govorim za stalno spametovan človek; človek, ki vidi življenje in ki sanja, da se bo podal vanj z milino in močjo izbornega bitja — bitja, ki mu je že storilo toliko dobrega! Ali morem računati na vas, gospod župnik, kot na prijatelja, starega, zelo ljubljene prijatelja?«

»Očividno lahko računate name! Storil bom, kar bo v moji moči. Ampak glavni kovač te sreče ste vi sami. Moški si mora znati osvojiti svojo ženo sam!«

»Živim le še za to osvojitve!«

»In ljubezen je silna kakor smrt!« zaključil župnik in vstane.

Tudi Ludovik Hughe vstane. Ni drugače! Močno rad bi odšel z več upanja... In vendar odnaša kljub temu upanje. Ogleduje salon gospoda župnika, kjer se javlja poziv nekaterih umetnostnih predmetov.

»Torej včeraj je bila ona tukaj?«

»Da, ona je bila tu.«

In mladenič gleda v senco, ki je bila včeraj svetloba...

Kakor da vprašuje domače predmete, ki so morebiti nevidno ohranili na sebi odsev oči ljubljene...

Slednjič se odloči, da odide:

»Zbogom, gospod župnik! Vi ste presrečni, vi drugi!«

»A! In zakaj?«

»Vi ne veste, kaj človek trpi, kadar ljubi...«

Šestindvajseto poglavje.

Drugi dan zjutraj je našel gospod župnik med svojo pošto dve pismi s poštnim pečatom »Uvele Rože«.

Odpri je prvo, čigar težka, neravna in nakopičena pisava se mu je zdela takoj značilna:

Gospod župnik!

Morali ste že izvedeti, da je bila vaša imenitna varovanka Marija Durand potisnjena z vso nujnostjo skozi vrata hiše kot kovarnica in tatnica. Še malo, pa bi se ji bilo posrečilo uloviti tega ubogega g. Ludovika, ki je naglo drsel v pretkano spletko.

K sreči sem imela jaz oči! Zakaj gospa je kaj šibka, kot morda sami veste. Toda gospa Hughe Vam bo bržkone kmalu, te dni, pisala in Vas poprosila za novo sobarico.

S pričujočim pismom imam torej namen prositi Vas, da poskusite na kak način imeti bolj srečno roko in da ne verjamete brez dokazov in resničnih spričeval, ki to potrjujejo, vsem pretresljivim samohvalam, ki Vam jih natveze tropa ničvrednic, katere se delajo krščansko pobožne, v resnici pa so manj vredne kot druge.

Ker sem pač jaz tista, ki jih imam ves dan na vratu v kuhinji, se me to najbolj tiče. V nadi, da boste bolje uspeli, sprejmite, gospod župnik, izraze vnetega spoštovanja.

Melanija, kuharica pri gospe Hughe.

Župnik odpre nato drugo pismo s popolnoma drugačno pisavo:

Gospod župnik!

Piša Vam danes preprosta uslužbenka, kuharčina pomočnica in žena šoferja pri gospe Hughe. Če se po dolgem oklevanju le vmešavam, storim to edinole zato, ker vem, da so Vam pisali z druge strani, potvarjajoč resnico.

Resnica pa je, da je Marija Durand izvrstno in dostojno dekle, ki je vršilo svojo službo izborna. Žal pa vlada več ali manj brez dvoma povsod, posebno v kuhinjah in v shrambah za perilo strahovito zlo, ki se imenuje zavist.

Naša kuharica je postala na Marijo Durand takoj ljubosumna, ljubosumna v strašni meri... Vohunila je za njo in dala vohuniti povsod; in bilo je sila žalostno videti ubogo dekle tako preganjano.

Nekoč, ko sem bila posebno vznevoljena, sem poklonila Melaniji, kuharici, ponvico ozirov na čast, misleč, da bo razumela, se sramovala in odnehala. Toda ona ni razumela. Ona ne more razumeti. Zavist ji kali pogled; vsa dejanja sobarice so bila popačena; Melanija jo je pritirala čisto do skrajnega...

Dan za dnevom sem prisostvovala križevemu potu, po katerem so gonili to dekle, in to v hiši, v kateri je vsega dovolj, da bi bil lahko vsakdo popolnoma srečen.

A žal je vmes tudi zavist!

Mnogo sem molila za Marijo. Zakaj, če že Melanija nikakor ne vrši verskih dolžnosti, sem pa jaz pobožna. Sem celo članica Društva krščanskih služkinj svoje župnije.

Poskušala sem večkrat vlti poguma Mariji Durand, ki je tudi zelo pobožna. A pokazala se je mogoče nekoliko ponosno in bilo mi je nerodno govoriti z njo naravnost, pristržno, kot bi bila tako rada storila.

Njen odhod obžalujem tem bolj, ker je iz slabosti žalibog tudi moj mož pri tem sodeloval, poudarjam, da le iz slabosti. On to danes tako obžaluje, da je hotel nadalje prehranjevati malega galeba, ki ga je imela Marija. Toda Melanija je pomandrala ptiča, ki jo je preveč spominjal na sobarico.

Melanija ima premočan vpliv na mišljenje gospe Hughe.

Mi vsi se bojimo te kuharice; in ker smo navezani na delo, se ji nočemo zameriti, da nam ne bi delala težav ali nas celo spravila ob službo. Marijin zgled dokazuje, kako silno prav imamo!

Hotela sem Vam pisati to, gospod župnik, da ne bi zapustili Marije Durand. Bilo bi preveč škoda! Ona je bolj vredna zanimanja kot kdajkoli. Če bi bili vsi posli taki kot ona, bi postala šesta nadstropja nebesa, dočim so sedaj tako pogosto pravi pekeli!

Blagovolite sprejeti, gospod župnik, z opravičilom, da se Vam usojam pisati, izraz mojega globokega spoštovanja.

Žena Celestina,
uslužbenka pri gospe Hughe.